

D E

ANIMI IMMORTALITATE.

P O E M A.

Πᾶς ὀδυνηρὸς βίῃ ἀνθρώπων,
Κῆκ ἔσι πόνων ἀνάπαισις·
Ἄλλ' ὅ, τι τῷ ζῆν φίλτερον ἄλλο,
Σκότῃ ἀμπίχρον κρύπτει νεφέλαις.
Δυσέρωτες δὴ φανόμεθ' ὄντες
Τῷδ', ὅτι τῷτο σίλβει κ' γλῶ,
Δι' ἀπεροσιῶν ἄλλου βιότα,
Κῆκ δαπέδειν τῶν ὑπὸ γαίας·
Μύθοις δ' ἄλλως φερόμεθα.

Euripides.

L O N D I N I :

Impensis J. & R. TONSON & S. DRAPER.

MDCCLIV.

Price 1s. 6d.

REVERENDISSIMO PRÆSULI

T H O M Æ

ARCHIEPISCOPO CANTUARIENSI,

TOTIUS ANGLIÆ
PRIMATI.

Hoc quaecunque de Re gravissima Poema

Dat dicat dedicat

ISAACUS HAWKINS BROWN.

1907 (21) 11 Aug 1897

D E

ANIMI IMMORTALITATE.

P O E M A.

Πᾶς ὀδυνηρὸς βίῃ ἀνθρώπων,
Κῆκ ἔσι πόνων ἀνάπαισι·
Ἄλλ' ὅ, τι τῆ ζῆν φίλτερον ἄλλο,
Σκότῃ ἀμπίστον κρύπτει νεφέλαις.
Δυσέρωτες δὴ φαινόμεθ' ὄντες
Τῶδ', ὅτι τῆτο σιλβει κ' γλῶ,
Δι' ἀπειροσυῖαν ἄλλου βιότου,
Κῆκ λυπέδειξιν τῶν ὑπὸ γαίας·
Μύθοις δ' ἄλλως φερόμεθα.

Euripides.

L O N D I N I :

Impensis J. & R. TONSON & S. DRAPER.

MDCCLIV.

Price 1 s. 6 d.

REVERENDISSIMO PRÆSULI

T H O M Æ

ARCHIEPISCOPO CANTUARIENSI,

TOTIUS ANGLIÆ
PRIMATI.

Hoc quaecunque de Re gravissima Poema

Dat dicat dedicat

ISAACUS HAWKINS BROWNE.

D E

ANIMI IMMORTALITATE.

LIBER PRIMUS.

ÆTERA per Terras animalia forte fruuntur
Quam sua cuique dedit Natura; nec ampliùs
optant.

Solus homo, qui scire sagax, cui summa cupido
Scrutari causas et mutua fœdera rerum,
Vanum iter ingreditur; nigris namque imminet alis,
Et cursu in medio Mors intercludit euntem.
Quorsum isthoc; si nil sapientia dia creârit
Incassum? Quorsum hæc divinæ semina mentis,
In proprios si non poterint adolescere fructus?

B

Ecquid

Ecquid enim prodest rerum cognoscere causas ;
 Jungere venturis præsentia ; mente vagari
 Solem atque astra super, morituro ? Scilicet omnes
 Una manet Lethi lex et commune sepulcrum.
 Nonne ergo fatius cum Phyllide ludere in umbra ;
 Teque, Lyæ pater, lætis celebrare choreis ?
 Novit enim Bacchus curas depellere, novit
 Præteriti sensus abolere metumque Futuri.

Quare age, vina liques: epulæ, convivium, lusus,
 Pfallere docta Cloe, citharæque perita Neæra,
 Non absint; volucris rape lætus dona diei ;
 Quærere nec cures quid crastina parturit hora.

Atqui pertæsum est harum citò deliciarum ;
 Scilicet, hæc fatiat vix dum libata voluptas.
 Ergo dimissis quæramus seriam nugam.
 Accumulentur opes; ducit quò Gloria, quòve
 Ambitio, stipatus eas examine densò
 Manè salutantum. Quid multa ? Huc denique eòdem
 Volueris, ut clames heu ! quantum in Rebus inane !

Quænam igitur tentanda via est ? Ubi littus amicum ?
 Nempè

Nempe vides ut semper avet, dum corpore clausa est,
Mens alia ex aliis scire, ac sine fine gradatim
Æternum (sic fert Natura) attingere Verum.

Gaudia quinetiam non hæc fugientia poscit,
At magis apta sibi, vicibusque obnoxia nullis;
Gaudia perpetuum non interitura per ævum.

Quare fume animum; neque enim sapientia dia
Frustra operam impendit; neque Mens arctabitur istis
Limitibus quibus hoc periturum corpus; at insons
Terrenæ labis viget, æternùmque vigebit:
Atque ubi corporeis emissa, ut carcere, vinclis,
Libera cognatum repetet, vetus Incola, cœlum,
Nectareos latices Veri de fonte perenni
Hauriet, ætheriumque perennis carpet Amomum.

At verò dum vita manet (si vita vocanda est
Corporis hæc cæco conclusa putamine) torpet
Vivida vis animi, nec ovantes explicat alas.
Multa tamen veteris retinet vestigia stirpis.
Unde etenim tot res reminiscitur? Unde tot apto
Ordine disponit, mox et depromit in usus?

Quippe haud tam locuples hæc, tamque immensa supellex
 Corporis in cellis poterit stipata teneri;
 Aut vi corporea revocari in luminis oras.

Illa etiam inventrix, varias quæ protulit artes,
 Suppeditans vitæ decus et tutamen egenæ;
 Nomina quæ imposuit rebus, vocemque ligavit
 Literulis; aut quæ degentes more ferarum,
 Dispersosque homines deduxit in oppida; quæve
 Legibus edomuit, foedusque coegit in unum;
 Quænam isthæc nisi Vis divinator, ætheriusque
 Sensus, et afflatu cœlesti concita virtus?

Jam quorum undanti eloquium fluit amne, rapitque
 Quò velit affectus, tonitruque et fulgura miscet;
 Divitias trahit unde suas? Vigor igneus ille
 Num mortale sonat? Quid censes carmina vatum?
 Sive etenim flexu numerorum vique canora,
 Oblectet varia dulcedine lapsus ad aures;
 Seu, speciosa canens rerum miracula, fictis
 Ludat imaginibus, peragretque per intima Cordis;
 Nil parvum spirat, nil non sublime Poeta.

Cumque

Cumque super Terris quæ fiunt, quæque tuemur
Omnia, curriculo volventia semper eodem,
Non explent animum, varia et magis ampla petentem;
Sanctus adest Vates, per quem sublimior ordo,
Pulcrior et species, et mentis idonea Votis
Exoritur, vitæ spes auguriumque futuræ.

Quid, qui cœlestes nōrunt describere motus;
Sidera, qua circa solem, qua legē Cometæ
Immensum per Inane cientur, ut æthere vasto
Astra alia illustrant alios immota planetas;
Nonne hanc credideris mentem, quæ nunc quoq; Cœlum
Astraque pervolitat, delapsam cœlitus, illuc
Unde abiit remeare, suasque revifere fedes?

Quî tandem hæc fierent nisi quædam in mente subesset
Vis sua, materiæ mixtura immunis ab omni?
Conscia porrò sibi est, vult, nonvult, odit, amatque;
Et timet, et sperat; gaudet, mœretque sua vi
Ipsa; ministerio neque corporis indiget ullo:
Viribus ipsa suis inter se comparat, et res
Sejungit rebus; vaga dissociataque Veri

Membra

Membra minutatim legit, ac concinnat amicè.
 Elicit hinc rerum causas, atque artibus artes
 Hinc alias aliis super extruit ordine pulcro;
 Et magis atque magis summa ad fastigia tendit
 Unde omnis series causarum apparet, et omnis
 Numinis à folio ad Terram demissa catena.
 Denique et in sese descendit, et aspicit intus
 Rerum ideas, quo quæque modo nascantur; et unde
 Cogitet, ac prope jam sua quæ sit fabrica novit.
 Tantane corporea est Virtus? An machina vires
 Percipit ulla suas, aut quid sibi præbeat escam?
 Omne etenim corpus nihil est nisi machina, motu
 Impulsa externo, non interiore suoque.

Vulgi igitur studiis noli altæ mentis acumen
 Metiri; ast illos, etiam nunc laude recentes,
 Contemplare viros Tellus quos Attica, vel quos
 Roma, nec alterutri cedens tulit Anglia, nutrix
 Heroum, dum tempus erat, melioribus annis.

Quid tibi tot memorem divino pectore Vates,
 Totve repertoies Legum, Fandive potentes?

Quid,

Quid, per quos venit spectanda scientia; dudum
Informi cooperta situ, lucemque perosa?

Ante alios verò Baconus, ut ætherius Sol,
Effulgens, artes aditum patefecit ad omnes.

Hic à figmentis Sophiam revocavit ineptis
Primus; quæque regit fida Experientia gressus,
Securum per iter, Newtono scilicet Idem
Designatque viam, et præcursor lampada tradit.

Illustres animæ! Si quid mortalia tanguunt
Cœlicolas, si Gentis adhuc cura ulla Britannæ;
Vos precor, antiquum Vos instaurate vigorem;
Ut tandem excusso nitamur ad ardua somno,
Virtutis veræ memores, et laudis avitæ.

Nempe horum egregias reor haud sine numine dotes
Enasci potuisse; Deum quin tempore in omni
Conspersisse, velut stellas, hinc inde locorum
Splendidiora animi quasi quædam lumina; ut istis
Accensa exemplis se degener efferat ætas,
Agnoscatque suî quàm sit sublimis origo.

Præterea esse aliquid verè quod pertinet ad nos,

Morte

Morte obita, nemo secum non concipit; intus,
 Monstratum est intus; testatur docta vetustas;
 Publica vox clamat; neque Gens tam barbara quæ non
 Prospiciat trans funus, et ulteriora requirat.

Hinc feritur, tardè crescens, et posthuma merces,
 Quercus, natorum natis quæ profit: et ingens
 Pyramidum moles stat inexpugnabilis annis.

Hinc cura illa omnis vivendi extendere metas,
 Nomine victuro; tanti est hinc Fama superstes,
 Ingenio ut quisquis præcellit, nulla recuset
 Ille subire pericla, nec ullos ferre labores,
 Si modo venturi speciem sibi vendicet ævi,
 Gloriaque ad feros veniat mansura nepotes.

Nonne videmus uti convictus criminis, ipso
 Limine sub mortis, culpam tamen abneget omnem;
 Mendax, ut sibi constet honos atque integra fama?
 Nempe animis hæc inſevit Natura Futuri
 Indicia, obscurasque notas; hinc sollicita est mens,
 De te posteritas quid sentiat; At, nihil ad nos
 Postera vox, erimus si nil nisi pulvis et umbra;

Sera

Sera venit, cineres nec tangit Fama quietos.

Quid porrò exequiæ voluere? Quid anxia cura
Defunctis super, et moles operosa sepulcri?
Pars etenim Terræ mandant exsangue cadaver,
Et tumulo ferta imponunt, et sacra quotannis
Perfolvunt; tanquam poscant ea munera Manes:
Exstructa pars ritè pyra, cremat insuper artus,
Colligit et cineres, fidaque reponit in urna;
Ut sic relliquiæ durando sæcula vincant.

Quid memorem fluctu quos divite Nilus inundans
Irrigat? His patrius mos non exurere flamma,
Non inhumare solo; nudant quin corpora primùm
Visceribus, terguntque; dehinc vim thuris odoram
Et picis infundunt, lentoque bitumine complent:
His demùm exactis, vittarum tegmine multo
Constringunt, pars ut sibi quæque cohæreat aptè;
Picta superficiem decorat Viventis imago.
Usque adeò ingenita est spes, et fiducia cuique
Consignata, fore ut membris jam morte solutis
Restet adhuc Nostri melior pars; quam neque Fati

C

Vis

Vis perimet, nec edax poterit delere Vetustas.

Aspice quas Ganges interluit Indicus oras:
 Illic Gens Hominum medios se mittit in ignes,
 Impatiens vitæ; vel ad ipsa altaria Divum
 Sponte animam reddit; percussa cupidine cæca
 Migrandi, fedes ubi fata dedere quietas;
 Ver ubi perpetuum, et soles sine nube fereni.

Nec minùs Uxores famâ celebrantur Eoæ:
 Non illæ lacrymis, non fœmineo ululatu
 Fata virum plorant; verum, (mirabile dictu!)
 Conscenduntque rogum, flammaque vorantur eadem.
 Nimirum credunt veterum sic posse maritum
 Ire ipsas comites, tædamque novare sub umbris.

Aspice quâ Boreas æternaque frigora spirant,
 Inviçtas bello Gentes: par omnibus ardor;
 Par lucis contemptus agit per tela, per ignes,
 Indomita virtute feros: hoc concitat œstrum,
 Hos versat stimulos, Ecquid nisi dulcis Imago
 Promissæ in Patriam meritis per sæcula Vitæ?

Adde

Adde isthæc quæ de campis narrantur amœnis
Elysi, Stygioque lacu, Phlegethontis et unda.

Fraude Sacerdotum sint hæc conficta; Quid ad rem?
Non fraudi locus ullus enim nisi primitus esset
Insita notities, licet imperfecta, Futuri:
Substratum agnoscunt etenim ficta omnia Verum.

At quia difficile est mentem sine corpore quid sit
Per se concipere, et crasso sejungere sensu,
Corporeas illi tribuit plebecula formas;
Dat similes vultus, dat membra simillima veris,
Et certis habitare locis dat corporis instar.
Unde Alii, quibus hæc prava et delira videntur,
Nec constet quo more animus post fata supersit,
Extinctum omnino communi funere censent.
Vel quia discendi nequeunt perferre laborem;
Vel quia turpe putant quidvis nescire fateri.
Namque opus haud tenue est sincerum excernere ficto.
Discute segnitem idcirco, neque respue verum,
Fabellas propter quas intersperfit iniquus
Sive dolus, seu vana fuat petulantia Vatùm.

Quid, nonne esse Deum consensus comprobatur omnis,
 Consensus, qui Vox Naturæ ritè putatur?

At quàm falsa homines, indignaque Numine fingunt!
 Quippe humana Deo tribuunt, numerumque Deorum
 Multiplicant, juxta ac spes erigit aut metus angit
 Instabiles animos; Quid enim? Quæ profore credunt
 Hæc Divos sibi præsentés, at Numina læva
 Quæ metuère putant; valuitque infania tantùm
 Bestiolas ut deformes pro numine, et ipsum
 Cæpe etiam et porrum, coleret lymphata vetustas.

Hæc igitur reputans Sophiæ dux Atticus Ille
 Affore prædixit perfectò temporis orbe,

* *Attulit et nobis aliquando optantibus atas*

Auxilium adventumque Dei; qui, Solis ut ortus,
 Discuteret tenebras animi, et per cæca viarum
 Duceret, ipse regens certo vestigia filo.

Interea multis licuit dignoscere signis
 Natura monstrante, velut per nubila, Verum.
 Ergo age qua ducit nos conjectura sequamur,
 Nec spernamus opem si quam Ratio ipsa ministrat.

Haud equidem inficior mentem cum corpore multis
Consentire modis; Lex mutua fœderis illa est:
Ast eadem in multis dispar se disparis esse
Naturæ probat ac divina stirpe profectam.

Sæpe videmus uti solido stant robore vires
Corporeæ, cum mens obtusior; invalidoque
Corpore inest virtus persæpe acerrima mentis.
Quinetiam interitu si Corporis intereat mens,
Consimili pacto par est ægrotet ut ægro
Corpore, quod fieri contrà quoque sæpe videmus.
Namque ubi torpescunt artus jam morte propinqua
Acrior est acies tum mentis, et entheus ardor;
Tempore non alio Facundia suavior, atque
Fatidicæ jam tum Voces morientis ab ore.

Corporeis porrò si constet mens elementis,
Quî fit ut in somnis, cum clausa foramina sensûs,
Nec species externa manet quæ pabula menti
Sufficiat, magis illa vigenis, tum denique veras
Expromat vires, tum se plaudentibus alis
Tollat, avi similis, cavea quæ fortè reclusa.

Fertur

Fertur ad alta volans, cœloque exultat aperto.

Jam si corporea est animi Natura, necesse est
 Partibus hæc eadem conflata sit infinitis;
 Ergo et sensus erit cuique, et sua cuique libido
 Particulæ, totidemque animi in diversa trahentes.
 Has inter turbas atque in certamine tanto
 Dic, quo more queat verum consistere et æquum;
 Et vitæ tenor unus, et hæc sibi conscia virtus.

Materia quin fortè situ certa que figura
 Vis animi confit; --- Tanquam quadrata rotundis
 Plus saperent; --- partes seu demis an addis, eodem
 Res redit, ac quali fuerint corpuscula forma, ---
 Tantundem ad mentem est, color ac fiet albus an ater.

At quodam ex motu fit Vis quæ cogitat omnis:
 Quid non conficiat motus? Nempe ipsa voluntas,
 Discursus, Ratio, Rerumque Scientia constant
 Vectibus ac trochleis; pueri, credo, actus habena
 Concipit Ingenium, sapit et sub verbere turbo:
 Nec non lege pari, liquor ut calefactus aheno est,
 Eloquii tumet atque exundat divite vena.

Unde

Unde autem exoritur motus? Mens scilicet una,
Mens, non corpus iners fons est et origo movendi:
Utque Deus Mundum, sic molem corporis omnem,
Arbitrio nutuque suo, mens dirigit intus.

Desine quapropter mirari quomodo possit
Vivere mens omni detracto corpore, miror
Hoc potius qua vi poterit labefacta perire:
Utpote quæ nullis consistat partibus, ac non
Divelli queat externo violabilis ictu:
Tum porrò ipsa sui motrix est, non aliundè
Instincta; at quodcunque sua virtute movet se,
Vivet in æternum, quia se non deseret unquam.

Verùm haud conceptu facile est existere quidvis
Posse quidem, formam si dempseris et posituram.
Quidnam igitur censes de Numine? Nam neque Formam
Mens (quà scire licet) recipit divina, nec ullo
Circumscripta loco est, nisi forte putaveris ipsum
Materiam esse Deum; sin vero Spiritus Idem,
Integer et, purusque, et fæce remotus ab omni
Corporis, humana pariter de mente putandum:

Ecquid

Ecquid enim per se pollet magis, aut magis haustus
Indicat aetherios, genus et divinitus ortum?

Atque adeo dum corporei stant foedera nexùs,
Exit sæpe foras tamen, effugioque parat se;
Ac veluti Terrarum hospes, non incola, sursum
Fertur, et ad patrios gestit remeare penates.

I nunc, usuram vitæ mirare caducam;
Sedulus huc illuc, ut musca, nitentibus alis
Pervolita, rorem deliba, vescere et aura
Paulisper, mox in nihilum rediturus et exspes.
Hæcine vitæ summa est? Sic irrita vota?
Huc promissa cadunt? En quantò verius illa,
Illa est vita Hominis, dabitur cum cernere Verum,
Non, ut nunc facimus, sensim, longasque coacti
Ire per ambages meditando, at protinus uno
Intuitu, nebulaque omni jam rebus adempta.

At ne scire quidem poterit mens, forte reponas,
Sensibus extinctis; hoc fonte Scientia manat;
Hoc alitur crescitque; hoc deficiente, peribit.

Quid

Quid verò infirmis cum sensibus, Arte ministra,
Suppeditet vires sua quas Natura negavit?
Arte oculis oculos mens addidit, auribus aures.

Hinc sese **¶** Vita supra sortemque situmque
Evehit humanum; nunc Cœlo devocat astra,
Intima nunc Terræ referat penetralia Victrix;
Quæque oculos fugiunt, tenuissima corpora promit
In lucem, panditque novi miracula Mundi.

Quid porro errores sensûs cum corrigit, et cum
Formamque et molem mens intervallaque rerum
Judice se, contra sensûs suffragia cernit?
Nonne hæc sejunctam sensu vim signa fatentur,
Semen et ætherium? Quare hac compage soluta,
Credibile est animum, qui nunc præludia tentat,
Excursusque breves, tum demùm posse volatu
Liberiore frui, verumque excurrere in omne.

Si quæras qui fiat, adhuc neque noscere fas est,
Nec refert nostrâ; scisne istam matris in alvo
Vitam qualis erat? Num nôrit amœna colorum
A puero cæcus? Verùm inquis et Hic quoque sentit

D

Esse

Esse aliis sibi quod nato ad meliora negatur.

Mens itidem nihil hic Terrarum quicquid ubique est

Par votis videt esse suis ; quin omnia fordent

Præ forma æterni. servat quam pectore **P**ulcri,

Ingenii cui sit vigor, et sublimia cordi.

Hoc ergo exoptat solum sibi, totus in hoc est:

Absens, absentis tabescit amore perenni ;

Congressusque hominum vitans, ut verus Amator,

Et nemora, et fontes petit, et secreta locorum ;

Solus ubi secum possit meditari, atque

Nunc Sophia, ingentes nunc carmine fallere curas.

Quocirca Ille mihi felix vixisse videtur,

Qui postquam aspexit Mundi solenne Theatrum

Æquo animo, Hunc solem, et Terras, mare, nubila

et ignem ;

Protinus unde abiit, satur ut conviva, remigrat.

Nempe hæc, seu centum vivendo conteris annos,

Seu paucos numeras, eadem redeuntia cernes ;

Hisque nihil melius, nihil atque recentius unquam :

Omne adeo in Terris agitur quod tempus, habeto

Ut

Ut commune Forum; peregre vel euntibus amplum
 Hospitium, temerè fluitans ubi Vita moratur,
 Mille inter nugas jactata, negotia mille.

Qui prior abscedit, portum prior occupat; Eja!
 Collige vela citus, ne fortè viatica defint.

Quid cessas? subeunt morbique et acerba Tuorum
 Funera, et insidiis circùm undique septa senectus.

Quò feror? Haud etenim injussu decedere fas est
 Illius, hac Mundi qui nos in sede locavit
 Spemque metumque inter, Ducis ut vexilla sequamur.
 Quicquid erit, Deus ipse jubet ferre; ergò ferendum.

Sin mihi persuasum fixumque in Mente maneret
 Nil superesse rogo, vellem migrare repentè
 Hinc; et abire omnes ubi, seriùs, ociùs, acto
 Dramate, in æterna sopiti nocte quiescent.
 Immo Deus mihi si dederit renovare Juventam,
 Utve iterum in cunis possim vagire; recusem.

Non, si contingant Vitam quæcunque beàrint;
 Ingenii vis, eloquium, prudentia, mores,
 Invidià sine partus honos, longo ordine nati,

Clari omnes, patriâ pariter Virtute, suâque ;
Non tantâ mercede isthac, dignarer eandem
Ire viam toties, et eodem volvier orbe :
Splendidiora quidem mens expetit ; illius altis
Nil votis par est mutabile, nil periturum.

D E

ANIMI IMMORTALITATE.

LIBER SECUNDUS.

ARGO aliis Deus in rebus quascunque creavit
Argumenta animi dedit haud obscura be-
nigni;

Omnibus, excipias modò nos, licet esse beatis.

Nos, opus in Terris princeps, nos mentis imago

Divinæ, pœnis nos exercemur iniquis.

Haud ita; --- longè absint isti de numine questus.

Attamen humanam mecum circumspice vitam;

Agnosces, quanta urgeat undique turba Malorum,

Non hunc, aut illum, fert ut Fortuna; sed omne

Pæne

Pæne catervatim genus, ac discrimine nullo.
 Millia quot Belli rabies, quot sæva Tyrannis
 Corpora dat morti, duris oneratæ catenis;
 Inque dies, varias cruciandi excogitat artes!
 Quid, quos dira famēs, ad victum ubi cuncta supersunt,
 Absumit miseros, aut quos vis effera morbi
 Corripit, aut lento paulatim angore peredit
 Infantes? neque enim dignabor dicere, vulgò
 Quot Venus aut Vinum pessundedit ac sua culpa.
 Quid profit Virtus? Sanctorum ubi præmia Morum?
 Virtuti tribuo quantum licet; ut mala vitæ,
 Quæ prohibere nequit, doceat lenire ferendo;
 Spe recreet meliore; hominem sibi concilietque;
 Irarum et tumidos et Amorum temperet æstus:
 Verùm adcò non tutela est, certusque fatelles
 Contra omnes casus, sæpe ut (si dicere fas est)
 Sæpe etiam et Virtus in aperta pericula mittat.
 Expedit esse malis Dominum qui ferre superbum
 Coguntur: probitatem omnes odère Tyranni.
 Quàm multi bene promeriti de civibus, Horum

Quos

Quos conservârunt cæco perièrè furore!
Jam verò Ingenio si quis valet, omnis in Illum
Invida conjurat plebecula; dente parati
Rodere vipereo, famæque aspergere virus.
Fac porro ut meritis obstantem dissipet Umbram;
Muneraque emergens vix demùm publica tractet:
Sudandum ingrata est hominum pro Gente, ferendum
Probrorum genus omne, adeunda pericula, vel quæ
Seditio attulêrit Vulgi, Ambitiove potentùm.
Audiat hæc, sibi qui Nomen, qui poscit Honores;
Demens; nec novit se quanta incommoda cingant.

Vivitur an meliùs privatim? Non minus isthic,
Cernis ut ira, libido, scelus dominantur ubique;
Fraus et amicitiam simulans; livorque malignus;
Jurgiaque insidiæque, et iniquæ retia Legis.

Attamen est, vitæ lenimen, amabilis uxor;
Lætus agis secura domesticus otia; dulces
Arrident circùm, properant et ad oscula Nati;
Mox obrepentis decus et tutela senectæ.

Hic

Hic est aut nusquam quod quærimus; esto, sed isthæc
 Nullæne interea corrumpunt gaudia curæ?
 Quid mala commemorem, si quando, ut sæpiùs, ambos
 Discolor Ingenium studia in contraria ducat?
 Adde quod in trutina mores expendere iusta
 Haud facile, ante ferit quam fœdus uterque jugale:
 Nec si pœniteat, fas est abrumpere vinclum;
 Sors at dura manet; conjecta est Alea vitæ.

Præterea Natos Ecquis præstabit honesto
 Ingénio imbutos, pulcricque bonique tenaces?
 Sin hac parte tuis respondent omnia votis;
 Heu! minimè cum reris, in ipso flore juventæ,
 Mors inopina Domûs spem protinùs abripit omnem.

At non hæc Virtus mala parturit: immo fatemur,
 Munia si peragat sua quisque fideliter, esset
 Nil potius Virtute; redirent aurea jam tum
 Sæcula; verùm isto non vivere contigit ævo.

His animadversis, quidam primordia Mundi
 Bina, Deos fingunt binos; quorum alter iniquo
 Præditus Ingenio, scelus omne immittit in orbem;

Alter

Alter opem præfens affert, medicina malorum.
 Hinc varius vitæ color, hinc pravique bonique
 Mistæ feges, roseisque latens malus anguis in hortis.
 Siccine res ergo est confecta? Sed illa potestas,
 Quæserim, par sit, quam Dis adscribis, an impar:
 Si par illa quidem, ruerent aut cuncta repente
 In Chaos antiquum, nihil aut potuisset oriri;
 Quippe Bonum res est semper contraria Pravo:
 Sin impar, mora nulla foret quin cederet alter
 Alterius vi debellatus, et omnia deinceps
 Deleret victor prisæ vestigia litis.

Aufer abhinc igitur stulta hæc commenta Magorum,
 Et quæ cœnosus fert monstra biformia Nilus.

Stoicus an meliùs? Nempe Hic non esse Bonorum
 In numero censet, nos quæ miramur ineptè:
 Divitias, famam, quodcunque accesserit extra,
 Pro nihilo sapiens habet; aut hæc possidet Unus;
 Possidet, ignotus licet ac pauperrimus; Euge!
 Quàm pulcrum sapere est! simili ratione Dolorem
 Haud putat esse Malum, sibi consentaneus Idem.

Comburas igni; tradas ferrove secandum;
 In cruce suffigas; nunquam extorquebis, ut isthæc
 Esse Mala agnoscat: Quidnam ergo? Incommoda dicit.
 Quid tibi visa Valetudo? Quid gratia formæ,
 Stoice? Quid validæ vires? Sunt hæc Bona, necne?
 Non optanda quidem sunt, at sumenda; Sophistam
 Quis ferat hunc, Verbis non Re diversa docentem?

Quid multa? Externis sine rebus posse beatè
 Vivere te speres, si nil nisi Spiritus esses:
 Interea quinam sis, Stoice, nosse memento;
 Natus Homo es, qui mente itidemque ex corpore constat.

Sin verò, acciderint quæcunque extrinsecus, isthæc
 Dat Fortuna adimitque; benigna, maligna vicissim
 Nunc mihi nunc alii; neque sunt quæ nostra vocemus;
 Quid sapiente illo fiet, qui non minus ac nos
 Momento dubiæ fluitat mutabilis horæ?

Vim porro hanc Animi, pendent unde omnia quæ Tu
 Exoptanda putas, quàm sæpe retundere Morbus,
 Sæpe solet delere, ut vix vestigia restent!
 Ille etiam qui Consiliis, Ille Alter et armis

Rem

Rem qui restituit, cum spes haud ulla, Britannam,
Testantur quantum Virtus, Sapientiâ quantum
Possit, et Ingenii quàm fit flos ipse caducum.

Tum porro Ille recens, quem postera vidimus ætas,
Scribendi omne tulit qui punctum, sive facetas
Mimi ageret partes, seu rhetoris atque poetæ;
Eheu! Quantus erat! Nec longum tempus, et Idem
Defuncta spirans jam mente, sui que superstes:
Usque adeò externis nihil inviolabile telis.

Condonanda tamen sententia, Stoice, vestra est:
Nam si post obitum neque præmia sint neque poenæ,
Heu! quò perventum est! Heu quid jam denique restat!
Scilicet humanas gerit aut res Numen iniquè,
Aut nil curat, iners; aut, si bene temperat orbem,
Nemo bonus miser est, nemo improbus esse beatus
In vita possit, Gens ut sibi Stoica fingit.

O cæcas hominum mentes! confinia veri
Qui simul attigerint, hærent; finemque sub ipsum,
Attonitis similes, opera imperfecta relinquunt.
Justitiamne Dei Te, Stoice, posse fateri,

Cernere nec quid ritè velit! Quin strenuus audes
 Pergere ad æternam, ducit quà semita, vitam?
 “ Quicquid id est, celat nox, circumfusa tenebris.”
 Non isthoc, tua Te potius fiducia cæcat;
 Hinc nox, hinc illæ tenebræ; quia nempe triumphas,
 Nondum propositi victor; quia ponere Totum
 Nescius, in spatii medio consistis; ut omnes
 Sive magi Perfæ, seu Græcula turba Sophorum.
 En quantis unus portentis pullulat Error!

Accipe rem quò nunc deducam. Quisque fatemur
 Esse Deum; Jam si sapiens, justusque sit Author,
 Hunc Mundi ornatum qui protulit atque gubernat;
 Quodcunque est fit ritè; canit prout Ille Poeta;
 Nec patitur Jus Fasve, Bonis ut sit male semper,
 Improbitas aut semper ovans incedat; at isthuc
 Res redit, omnino si morte extinguimur omnes.
 Quodcunque est fit ritè, velis si cernere Summam;
 Contra, si nostri nihil ultra funera vivit.
 Vir bonus et sapiens vitam connectet utramque.
 At sunt, hærentes verborum in cortice nudo,

Singula

Singula qui, non Rerum ingens Systema tuentur,
Atque hodierna omnem cogunt in tempora scenam.
Advolat huc Furum turba omnis, et omnis Adulter;
Hanc sibi per fugium petit ipse Sicarius aram.

Scilicet ipse rato statuit Deus ordine Leges,
Quas temerare potest nemo; probus improbus an sit
Quid refert? nihil hic rescindere Homuncio possit,
Nil mutare; suum servant res usque tenorem.

Dic mihi quas leges narras, quive iste sit ordo?
Altera namque Homini est, animalibus altera Brutis;
Altera lex rerum Massæ rationis egenti.

Est sua materiæ Gravitas; hinc, non propria vi
Attrahit, attrahitur; varios hinc incita motus
Conficit, hinc stat compages et machina Mundi.

Quid dicam quibus est vitæ spirabile donum,
Alituum genus an pecudes; An sæva ferarum
Semina; fœcundo vel quæ fovet ubere pontus?
Non horum temere quivis sine lege vagatur;
Quin, sive afflatu divinæ contigit auzæ,
Seu rationis habent quantum desiderat usus,

His

His aliqua prodire tenus datur; En sibi solers
 Quisque parat victum; sua tractat gnaviter arma;
 Atque edit foetus, atque esca nutrit amica
 Quos peperit, prodest teneris dum cura parentum.
 Hic labor, hæc vitæ est omnis dulcedo; nec ultra
 Aut cupit aut metuit, fatis hoc in munere felix.

Lator est homini campus patet; Ille, sagaci
 Ingenio, Artificis dignoscit signa supremi,
 Immensum per opus, tot miris fertile, mundum.
 Talibus indicis, rerum dominumque patremque
 Ille in vota vocat; Pulcrique imbutus amore
 Exemplar sibi divinum proponit, ut inde
 Possit et ipse suos imitando effingere mores.
 Pulcrius utque nihil, nihil ut divinius est quàm
 Prospiciens aliis Bonitas, diffusaque latè;
 Ille aliena, sibi putat haud aliena; nec axem
 Vertitur usque suum circa, sibi providus uni;
 At Patriam, at genus omne hominum, genus omne ani-
 mantum,
 Ingenti, se diffundens, complectitur Orbe.

Hæc

Hæc stabilivit item Natura perennia vitæ
Jura, hominem per sese inopem cum finxit; ut alter
Alterius deposcat opem, et sua quisque vicissim.
Consilia in medium promat, sermone ministro.
Confer cum reliquis etenim viventibus; Ecquid
Est hominis forma magis ad tutamen inerme?
Quanta sed huic Virtus et inexpugnabile robur;
Si communis Amor, Gravitas velut, alligat uno
Fœdere, confociatque inter se dissita membra?

Lex igitur, lex hæc animis insculpta, benigno
Hæc nutu sancita Dei est; hanc comprobat ipsa
Utilitas; huc quemque trahit nativa Voluptas.

Quorsum abeunt tamen ista? Videsne effræna libido,
Vel mala consuetudo, vel ipsa inscitia, quantas
Dent latè strages, hominum pars quantula felix!
Contemplator enim, quæ sol oriturve, caditve;
Aut loca quæ Boreas, aut quæ tenet ultimus Auster;
Perpetuove jacet tellus ubi torrida ab igni:
Quanta ibi pauperies et inertia! quanta ferinis
Offusa est animis caligo, insanus et error!

Vix

Vix hominis, præter formam, vestigia cernas.

Quid Nos, uberiora Deus quibus ipse Salutis
Lumina dat, ducitque manu, sanctissima custos,
Relligio; ducit, non vi trahit imperiosa?

Ecce renitentes jubar immortale diemque
Odimus oblatam, commentaque vana tenemus;
Vana Sophistarum Glossemata, luce relicta.

His pro quisquiliis heu! digladiamur, ut aris,
Impacabiliter: quot cædes inde, cruorque
Fraternus! Pietas quot parturit impia facta!

Usque adeo morum vitiosa licentia miscet
Fas omne atque nefas, grassata impunè per orbem.
Illa Gigantea est vis, quæ rescindere cœlum
Conatur, montesque imponere montibus audax.
Aspicit hæc, Deus an nequicquam fulmina librat?
Pectora an Humani nihil immortalia tangit?
Aspicit; impropèrata licèt, sua quemque sequentur
Præmia pro meritis; neque pœna incerta morando est.

Haud equidem humanis dubito quin nunc quoq; rebus
Ipse interveniat Deus, et (nè funditus omnis

Notitia

Notitia intereat divini Vindicis) edat
 Per Gentes exempla modis insignia miris.
 Parcìus ista tamen; non, ut temeraria fingit
 Usque superstìtio, torquet quæ Numinis iram
 In quoscunque velit, suaque eripit arma Tonanti.

Nec sum animi ignarus quid mens sibi conscia possit;
 Ut neque sit Virtus jam nunc mercede sine ulla,
 Nec nullas dum vita manet des Improbe pœnas;
 Quanquam Homines fallas haud Tetamen effugis Ipse:
 Te Diræ ultrices agitant, te Cura remordet
 Sæva comes, memorique habitat sub pectore Vindex.

Quid tibi sæpe graves cum morbi, debita luxûs
 Dona, Pthifès lentæ, tormenta et acuta Podagræ;
 Atque tumens Hydrops, spasmusque, urensq; Marasmus
 Incubuerè, cohors funesta? hinc degitur ævi
 Portio si qua manet crudeli exesa dolore;
 Et quorum in Vita posita est spes unica, tædet
 Vivendi, mortemque simul cupiuntque timentque.

Sin Horum ad feros aliquis pervenerit annos,
 Non habet unde isthoc compenset; nam neque dulces

F

Carpit,

Carpit amicitiaë fructus, neque laude Bonorum
 Pascitur, atque sua, quoties antea facta revolvit;
 At focii jam tum luxus fugere prioris,
 Vilis adulator vacuas quoque deserit aedes;
 Atque illum, si quando oculos converterit intus,
 Terret imago sui, sese et dum respicit horret.
 Ille etiam cum Mors adstat, telumque coruscet
 Jam jamque intentans ictum, quas non adit artes
 Anxius, ut miserum medica vi pro roget ævum
 Paulisper, mille et per curas vita trahatur?
 Quòd si vita referta malis, Nostrique superstes.
 Post Mortem nihil est, cur ultima territat hora?
 Sic est, hæret adhuc quam spernere velle videtur,
 Nescio quæ fortis cura importuna futura.

At contra, quibus innocua et sine crimine Vita est,
 Quique alios norunt sibi devincire merendo,
 Aut qui præclaris ditârunt sæcla repertis, —
 Illis nectareo manans de fonte serena
 Conscia laus animum, tranquillaque temperat ora.
 Non metus abrumpit somnos, non invida cura;

Non

Non Venus aut Bacchus vires minuere, neque illos
Res aut adversæ frangunt infantve secundæ:
Cui spes ulterior, casus munitur ad omnes. —
Ergo senectutem labentes leniter anni
Cum sensim attulerint, mortem ista mente propinquam
Aspicit, ut longis qui tempestatibus actus
Portum in conspectu tenet, effugiumque Malorum.
Scilicet hunc unum Mortis vicinia terret,
Qui sibi præmetuit si quid post funera restet;
Non hunc qui recte vitam sancteque peregit.
Hic, sese excutiens sibi plaudit, et aureus ut Sol
Usque sub occasum diffuso lumine ridet:
Hic, matura dies venit cum Mortis, ad ævum
Suspicit immortale, Hic spe meliore triumphans
Cœlicolùm jam nunc prælibat gaudia votis.
Talis erat grata semper quem mente recordor
Ille, decus Mitræ, Libertatisque fætelles,
Dum tanti Tempus propugnatoris egebat
Houghius; Hic, numeros propè centénarius omnes
Cum Vitæ explerat; florenti plenus honore,

Sensibus integris, sine morbo, experisque doloris,
Vivendique sature, sic vita exhibat, ut Actor

E scena egregius toto plaudente Theatro;

Aut qui post stadium summa cum laude peractum

Victor Olympiæ poscit sibi præmia palmæ.

His patet indicium animi vis conscia quantum

Spe foveat, crucietve metu mortalia corda.

Unde sed iste metus, quid spes velit illa rogarim,

Si nil sperandum est, obita nil morte timendum?

En ut venturo conspirent omnia sæclo!

Quocirca in Terris bene seu res seu male cedat,

Vir sapiens nec amat Vitam neque tetricus odit:

Intus enim quo se duro in discrimine Rerum

Consoletur, habet; sin aura faventior afflet;

Immemor haud vivit quam lubrica, quamque caduca

Fortunæ Bona sint; Bona si quis censet habenda,

Perdere quæ metuit, quæve aspernatur adeptus.

Nec vereare quidem nè fortè ad munia vitæ

Segnior hinc animus detrectet ferre labores,

Atque pericla subire, vocet si publicus usus:

Liberum

Liberum et erectum potiùs, rebusque in agendis
 Fortem Hominem invictumq; facit, casusq; per omnes
 Roborat externarum hæc despicientia rerum.

Hunc tamen incusas, ut quem, spes unica mercis
 Non veræ Virtutis amor, non sensus Honesti
 Servat in officio; Nempe huic est sordida virtus
 Qui rectè facit ut post mortem præmia carpat.

Ille Bonus verè est, quem, spes si nulla Futuri,
 Ad Pulcrum atque Decens per se super omnia ducit
 Morum dulce melos, & agendi semita simplex.

Esto; nec Ille malus qui non hic hæret, at illam
 Quò Natura trahit metam scit ritè tueri;
 Semper et innatis ultra mortalia votis

Fertur ovans, Pulcrumque petit sine fine supremum.

Ergo age dic fodes quæ præmia, quid sibi sperat
 Mercedis? Namque haud sectatur vilia rerum.

Illum, non Usura vorax, non Turba sequentùm,
 Non mendax plausus, fucataque gloria; non quæ,
 Prava per incautum spargit mendacia Vulgus
 Ambitio tenet, aut Titulorum splendor inanis:

At

At quò verus Honos, quò fert Natura, Decusque
Humani generis jubet ire, viriliter ibit:
Virtutesque alias aliis Virtutibus addens,
Donec in hac Vitæ sese exercere palæstra
Cogitur, Ingenium fata ad meliora parabit.

Cætera pars Hominum ferimur jactante procella
Ut ratis, huc illuc; et per diversa viarum
Conatu ingenti fugientem prendimus umbram.
Ac veluti infantes pueri crepitacula poscunt
Ardenti studio; mox, parta relinquere gaudent;
Sic etiam in plenis Homines puerafcimus annis.
At bene persuasum cui sit, non esse supremam
Hanc Animi vitam, restare sed altera fata,
Salva Illi res est, neque spe lactatur inani.
Quippe ubi mens Hominis purum simplexque requirat
Irrequieta Bonum, non sperat forte potiri
Jam nunc felici: Quid enim? nunc, vivimus omnes
Pravum ubi commistum recto est; ubi tristitia lætis;
Ipsa ubi delirans inhiat sapientia nugas;
Atque in odoratis florent aconita rosetis:

Omnia

Omnia mixta quidem, fluxa omnia, ludicra demum
Omnia, nec votis est quod respondeat usquam.
Forfan et ipse Deus, (divinum exquirere si fas
Consilium,) sic res attemperat, usque secundis
Adversas miscens, et amaris dulcia condit;
Spernere ut hinc discat Terrestria Mens, et amicis
Castigata malis, cœlo spem ponat in uno,
Est ubi certa Domus, requies ubi sola laborum.
Quare age, jam tandem memorata recollige mecum.
Quippe viam emensus dubiam, scopulosque latentes
Erroris nunc prætervectus et æquora cæca
Conspicio portum. Nempe hæc quæ cogitat et vult,
Mens, haud terrenis conflata est ex elementis;
Ergo Naturâ est quiddam immortale suapte.
Verùm hanc intereâ Deus hanc extinguere possit:
Esto, Deus possit si fert divina voluntas;
At non extinguet: neque enim vis illa sciendi
Tot res humana tam longe forte remotas;
Nec porro Æterni nunquam satiata cupido;
Nec desiderium nostris in mentibus hærens

Perfecti,

Perfecti, frustra est. Jam si fas Jusque requirunt
 Ut sceleri male sit, bene Virtutique, nec illa
 Alterutri fors obtingat, dum vivitur istic;
 Restat ut hoc alio fiat discrimen in ævo.

Tum vero quæ nunc rudis, et sapiente Bonoque
 (Si genus humanum spectes) haud Numine digna est
 Scena, revelabit dempta se nube, colorque
 Verus erit rebus, verusque videbitur Ordo.
 Hoc nisi credideris, dic, qua ratione probetur
 Omnino esse Deum summo qui consilio Res
 Harmoniaque regit; Num cætera scilicet aptè
 Dirigit, hac quæ præcipua est in parte laborat?
 Haud ita; Tempus erit, (noli quo quærere more)
 Hoc fatis est, hoc constat, erit post funera Tempus;
 Cum Deus, ut par est, æquos excernet Iniquis,
 Sontibus Infantes, et idonea cuique rependet.

F I N I S.

A01 1465685